

Nr 712

Av herr Wallmark, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 104, angående anslag för budgetåret 1966/67 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 876 i Andra kammaren)

Hösten 1963 framlades i proposition 1963: 172 vissa förslag till riktlinjer för en fortsatt utbyggnad av det högre utbildningsväsendet, vilka riksdagen sedermera antog. 1965 års riksdag betecknar ännu en milstolpe för utvecklingen på detta område. Då kunde statsmakterna med utgångspunkt från U 63:s överväganden och förslag godta en plan för utbyggnaden fram till början av 1970-talet. 1963 års ramtal avseende studenttillströmningen utvidgades därvid till att omfatta 87 000 studerande vid planeringsperiodens slut.

En bedömning av var och hur utbyggnadsprogrammet skall kunna förverkligas påverkas enligt U 63 bl. a. av de tänkbara orternas tillgång på mark för institutioner och studentbostäder, på allmänna serviceanläggningar och på arbetskraft. Här gäller sålunda enligt utredningen universitets- och högskoleutbyggnadens inordnande i ett större samhälleligt planerings- och utbyggnadssammanhang, där den ifrågasatta utbyggnaden väsentligt kan komma att inverka på samhällsplaneringen i övrigt.

U 63 framhåller vidare som en av de väsentligaste frågeställningarna hur ändamålsenliga lokaler *snabbt* skall kunna ställas till förfogande. I det sammanhanget erinrar man om att resurserna inom byggnadssektorn är hårt ansträngda av investeringsverksamheten inom näringslivet, ett ökat bostadsbyggande, utbyggnaden av skolväsendet, sjukhusbyggande m. m. I konkurrens härmed, framhåller U 63, måste en mycket betydande utbyggnad av universitets- och högskoleinstitutioner samt studentbostäder komma till stånd.

I proposition nr 104 till årets riksdag anknyter departementschefen till fjolårets behandling av ifrågavarande ärende och understryker därvid ånyo att U 63:s investeringsplan måste ses som ett maximiprogram för vad som kan genomföras fram till början av 1970-talet. Samtidigt framhålls, att utbyggnaden endast kan ske i den takt de realekonomiska och statsfinansiella tillgångarna medger.

I föreliggande proposition redovisas vidare en investeringsplan upptagande i nuläget aktuella byggnadsobjekt. Därvid uttalas jämväl att samtliga projekt inte alltid kan komma att utföras i den takt som planeringsresurserna medger. Av arbetsmarknadsskäl och av konjunkturpolitiska skäl kan det således enligt departementschefen stundom anses motiverat att skjuta upp påbörjandet av vissa byggnadsarbeten.

Som även framhålles i propositionen är det emellertid nödvändigt att ta »all möjlig hänsyn till de konsekvenser för utbildningens och forskningens del som ett uppskov kan förutses medföra». Det kan tilläggas, att därest ovannämnda ramtal skulle förryckas beroende på eftersläpningar på byggnadssidan, så skulle detta ytterst drabba utvecklingen inom en rad samhällsområden med tilltagande behov av akademiskt skolad arbetskraft. Av betydelse i sammanhanget är även den efterfrågan på högre utbildning, som i början på 1970-talet enligt ett flertal prognoser kan väntas bli betydligt större än vad som svarar mot utbudet av utbildningsplatser. Härigenom uppkomna problem skulle av naturliga skäl accentueras, om det nu gällande utbyggnadsprogrammet inte vore möjligt att fullfölja.

Å andra sidan inser jag till fullo nödvändigheten av en arbetsmarknads- och konjunkturpolitisk anpassning av ifrågavarande investeringsverksamhet. Åtgärder i detta syfte måste måhända accepteras trots att de tillfälligt eller mera varaktigt framtvingar ett åsidosättande av tidigare uppgjorda riktlinjer för universitetsutbyggnaden.

Huruvida utbyggnadsverksamheten framskrider planenligt eller ej kan emellertid inte utläsas ur föreliggande proposition. Denna kan därför enligt min mening inte accepteras som underlag för en allsidig bedömning av Kungl. Maj:ts anslagsframställningar. Ett byggnadsprojekt redovisas visserligen — den odontologiska fakulteten i Göteborg — varav framgår att plötsliga och oväntade kostnadsstegringar måste accepteras inte minst på grund av att byggnadsarbetena måste fortskrida under trycket av svår tidsbrist. En presentation av kostnadsutredningar och övriga byggnadshandlingar är dock inte till fyllest. Därutöver fordras en fullständig redovisning av den hittillsvarande utbyggnads- och projekteringsverksamhetens faktiska överensstämmelse med de av 1965 års riksdag angivna riktlinjerna samt skäl för eventuella avvikelser. Först i det läget kan riksdagens ställningstagande fås att till fullo inbegripa den rad av avvägningsspörsmål, av vilka några i det föregående har berörts. Jag hemställer att riksdagen måtte uppdraga åt Kungl. Maj:t att till innevarande års höstriksdag avge en sådan redogörelse. I avvaktan därpå godtages föreliggande förslag till investeringsanslag.

Under återopande av det anförda hemställs,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t till innevarande års höstriksdag måtte avge en fullständig redogörelse för i vilken utsträckning

hittills planerade byggnadsarbeten vid universitet, högskolor
m. m. kommer att täcka behovet av utbildningsplatser i en-
lighet med av 1965 års riksdag fastställda ramtal.

Stockholm den 13 april 1966

Gunnar Wallmark (h)